

ПЕТРУШКА ПОСІВНА: МИНУЛЕ, СЬОГОДЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)

- ¹ О. І. Волошин, д. мед. н., проф. каф. пропед. внутр. хв.
- ¹ Л. О. Волошина, д. мед. н., доц. каф. пропед. внутр. хв.
- ² М. І. Кондревич, лікар-гастроентеролог
- ² Д. Д. Луник, лікар-гастроентеролог
- ¹ О. А. Вишнякова, лікар-інтерн

- ¹ ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» м. Чернівці
- ² Міська клінічна лікарня № 3, м. Чернівці

Актуальність. Нинішня епоха існування людства характеризується прогресуючим погіршенням стану довкілля, високими темпами життя та супровідними їм хронічними стресами, зниженням біологічної цінності їжі за сучасних технологій її отримання: від сировинних джерел – до харчової промисловості. Як наслідок, має місце ослаблення біосоціального потенціалу націй, зростання захворюваності, особливо таких форм, як серцево-судинні, ендокринні, пухлинні захворювання, порушення мінерального обміну тощо.

Ще однією особливістю стану здоров'я населення планети є зростання рівня поліморбідності та коморбідності, що значно ускладнює як діагностичні, так і лікувально-профілактичні процеси [9]. Мимоволі постають обставини вимушеної поліпрагмазії, загрози побічних явищ та ускладнень від сучасних синтетичних лікарських засобів, здорожчання медичної опіки взагалі. Виникає проблема пошуку засобів сприятливої поліорганної дії, багатогранного впливу на метаболічні порушення. Як і в минулі часи, людство в складних ситуаціях зі здоров'ям повертається до цілющих дарів природи. Вагомим свідченням важливості і перспективності такого підходу в нинішніх умовах є настанова ВООЗ «Стратегія Всесвітньої організації охорони здоров'я галузі народної медицини на 2014-2023 рр.» [7], згідно якої застосування сучасних стратегій лікування складних хворих у поєднанні з засобами народної медицини визнано найбільш ефективним і економічним.

У цьому контексті світова медико-біологічна наука переглядає ряд важливих рослинних сировинних джерел крізь призму сучасних можливостей досліджень в аспекті нових реалій популяційного стану здоров'я, зумовленого сукупністю вищезазначених негативних впливів.

Одним із таких рослинних джерел розглядається петрушка посівна.

Метою роботи є висвітлення наукової інформації про цілющі властивості петрушки та засобів із неї і перспектив використання в майбутньому крізь призму нинішніх екологічних обставин.

Матеріали та методи дослідження.

Здійснено інформаційний пошук у друкованих і електронних виданнях, пошукових наукових базах, Державному реєстрі лікарських засобів України із застосуванням методів аналізу, порівняння і узагальнення інформаційних даних.

Результати дослідження та їх обговорення

Петрушка посівна (п. городня, *Petroselinum crispum*, s. *sativum*) із родини селерові (зонтичні) походить із країн Середземномор'я [5, 13, 15]. Вона є окультуреною формою дикої петрушки (*Petroselinum areoselinum Moench*), якою користувалися в древності.

За своїх важливих харчових і цілющих властивостей нині петрушка городня є однією із найбільш поширених у світі пряних рослин і високо цінується як у побутовому харчуванні, так і в харчовій і фармацевтичній промисловостях [2, 13, 15]. Відомості про її цілющі властивості сягають античних часів; нею користувалися ще Гіппократ, Авіценна, древні лікарі країн Індії, Китаю, Азії, а згодом Північної Африки та Європи [3, 13]. Вони використовували засоби з дикої петрушки з болетамувальною, сечогінною, вітрогінною, потогінною метою, як засіб покращання травлення, посилення потенції, при ураженнях шкіри [2, 3, 4, 5, 13].

Що нині відомо про цю рослину?

Це дворічна трав'яниста рослина, яка за перший рік утворює розетку листків і потовщений веретеноподібний корінь; на другий – прямостояче круглясте розгалужене стебло заввишки 30-100 см, цвіте в червні-липні, плід – двосім'янка.

Для лікарських потреб використовують плоди, коренеплоди, рідше листя, яке заготовляють у перший рік вегетації рослини; з нього отримують свіжий сік. Плоди збирають у період воскової стиглості (зрізані зонтики сушать і обмолочують). Коренеплоди копають у кінці першого року вегетації чи навесні наступного року, миють, розрізають на частини, сушать у затінку і зберігають у темних щільно закритих банках [5, 13].

Хімічний склад. Усі частини петрушки містять ефірну олію (у плодах до 7%), флавоноїди (апіїн, квер-

цетин, кемпферол, лютеолін-7-апіоглюкозид, ізорамнетин-3,-7-диглюкозид, вербіозид та нарингенін), феноли. Складовими частинами ефірної олії є апіол, міристицин, апіолова кислота, алілтетраметоксibenзол, пінен, фітоестрогени [5, 13, 15].

У плодах виявлені фурукумарин бергаптен і жирна олія (17-22%), яка складається з гліцеридів петроселінової кислоти, міристинової, пальмітинової, ліноленової жирних кислот; а також наявні α -фенандрен, α -терпінен, γ -терпінен, р-цимен, лимонен, цимінальдегід, карвон, транс-анетол, тімол, фітоестиген, карвакрол, міристицин, каротол [5, 13, 27, 32].

У листі петрушки багато аскорбінової кислоти (58 - 290 мг%), β -каротину (1,7 мг%), токоферолу (1,8 мг%), вітаміни А, Е, В₁, В₂, В₆, В₁₅, біотин, цукри і білки, солі Са, К, Fe [5, 13]. Корені петрушки акумулюють Se і Co [13].

У сучасній народній медицині петрушку, особливо насіння, використовують при сечокам'яній хворобі як сечогінний, жовчогінний, вітрогінний засіб, для покращання апетиту, процесів травлення, при простатиті, дисменореях. За сечогінними властивостями корінь петрушки серед рослин ранжується наступним чином: ялівець > петрушка > любисток [28]. Свіжий сік місцево використовують при забогах, пухлинах, як болетамувальне, при висипаннях, дерматитах. Корені петрушки застосовують у вигляді відварів, настоїв при зниженні зору, як діуретичний, літолітичний, протизапальний, спазмолітичний, потогінний, молокогінний, протиглистний засіб [2, 3, 5, 13, 24].

Відваром коренів петрушки мийють обличчя проти засмаги, кашку з коріння прикладають місцево при фурункульозі. Мазь із плодів петрушки використовують при педикульозі [13].

У джерелах з народної медицини зазначають, що петрушка часто застосовується в трав'яних зборах із рутою садовою, листям берези, конвалії, плодів ялівцю, фенхелем. Внутрішньо засоби з петрушки застосовуються у вигляді відварів та настоїв; зовнішньо – у вигляді мазі чи свіжого соку.

Сучасною медичною наукою підтверджені і уточнені дані народної медицини, зокрема встановлені гепато-, гастро-, нейропротективні, спазмолітичні, гіпотензивні, болетамувальні, послаблювальні, антибактеріальні, протигрибкові властивості [13, 17, 19, 20, 21].

Встановлені антитромботичні, антиоксидантні, цитопротективні, антидіабетичні властивості [11, 23].

Виявлено, що корені петрушки та її насіння мають кращі сечогінні властивості, запобігають утворенню оксалатних каменів та корисні при інфекціях сечовивідних шляхів [4, 25].

Ефірна олія петрушки володіє вираженим антибактеріальними і протигрибковими властивостями [21]. В останні роки здійснена серія важливих експериментальних досліджень властивостей петрушки.

Є інформація, що засоби із петрушки позитивно впливають на біологічний вік чоловіка [8].

Зокрема, у експерименті доведено, що застосування трави петрушки виявляє позитивну дію при стероїд-індуктивному остеопорозі [19].

Експериментально також встановлено, що екстракти петрушки проявляють гіпоглікемічні і антидіабетичні властивості [10], зменшують пошкодження печінки при цукровому діабеті [23].

Насіння петрушки виявляє спазмолітичні властивості [22].

Засоби з петрушки зменшують швидкість агрегації тромбоцитів, що є важливим у профілактиці і лікуванні різних проявів атеросклерозу [18], зокрема доведено, що флавоноїди петрушки апігенін і космосіїн інгібують процес агрегації тромбоцитів і покращують явища гемостазу [14].

Екстракт насіння петрушки пригнічує фермент ацетилхоліністеразу, що відкриває можливості застосування при неврологічних захворюваннях, що супроводжуються ментальними порушеннями [12].

Експериментально доведена також наявність нейропротекторних властивостей петрушки [30]. Свіжий сік петрушки нормалізує діяльність щитоподібної залози та наднирників [13].

В екстрактах петрушки виявлені речовини з протипухлинною і антиметастатичною активністю [29]. Естрогенні властивості коренів петрушки зумовлюють терапевтичні ефекти при дрібноклітинному раку молочної залози [16, 26].

Виявлені також протипухлинні якості екстрактів петрушки при гепатокарциномі [17].

Про радіопротективні властивості соку петрушки повідомляє А. В. Поздеев [6], імуномодуляторні властивості олії петрушки зазначають Yousofi A. і співавтори [33].

Отже, новітні експериментальні дослідження різних складників петрушки вказують на наявність у цієї рослини невідомих раніше медицині важливих властивостей, зокрема антидіабетичних, антиагрегантних, нейропротекторних, радіопротекторних, протипухлинних, антиостеопоротичних, що важливо для корекції, профілактики популяційної захворюваності людства на нинішньому етапі існування. Маються на увазі атеросклеротичні ураження серцево-судинної, кісткової і нервової систем, ендокринних захворювань, онкопатологію тощо.

Зазначені експериментальні дослідження є вагомим підґрунтям для проведення відповідних клінічних досліджень та створення за сучасних фармацевтичних технологій нових лікарських засобів чи біологічно активних добавок.

Серед побічних ефектів від застосування засобів із петрушки зазначаються алергічні реакції з боку шкіри і слизових оболонок, в окремих пацієнтів можуть бути фототоксичні реакції, у вагітних можуть проявлятися абортівні процеси.

Протипоказаннями до застосування є вагітність, гломерулонефрит, набряки серцевого та ниркового походження.

Які ж є препарати та дієтичні добавки, складниками яких є петрушка?

Згідно Державного реєстру лікарських засобів України їх небагато [1]. Одними з найбільш популярних серед медичної спільноти і населення є:

1. **Уронефрон, таблетки, краплі, сироп** (АО «Фармак», Україна), який, окрім екстракту петрушки кучерявої, містить екстракти лушпиння цибулі ріпчастої, листя берези повислої, кореневища пірію повзучого, насіння гуньби сінної, траву золотушника звичайного, стебла хвоща польового, траву споришу звичайного, коренів любистку лікарського.

2. **Тазалок, краплі** (заявник – ТОВ «Універсальне агентство «ПРО-ФАРМА», виробник – Др. Густав Кляйн ГмбХ&Ко, КГ, Німеччина) – екстракти коренів петрушки кучерявої, гадючника шестипелюсткового, селери, трави підмаренника справжнього, льонку звичайного, квіток нагідок.

3. **Фітолізін, паста, капсули** (ТОВ Гербаполь Варшава, Польща) – екстракти коренів петрушки, трави споришу, листя берези, кореневища пірію, хвоща польового, коріння любистку, трави золотарника.

4. **Нефрокеа, таблетки** (Schonen, Швейцарія) – екстракти листя петрушки, плодів журавлини, насіння селери, трави і листя настурції, вітаміни С та В₆, цитрат калію.

5. **Урокран, таблетки** (заявник – Н'Ка фарма Фармацеутикалс Експорт, виробник – Табко Пті Лтд, Австралія) – порошок листя петрушки, екстракти плодів журавлини великоплодої, плодів чорниці, сухого листя мучниці, сухих кукурудзяних стовпчиків.

6. **Уріклар, капсули** (Adipharм, Болгарія) – подрібнені стулки квасолі звичайної, сухі екстракти листя берези плосколистої, коренів петрушки кучерявої, листя брусниці звичайної, трави ромашки лікарської, натрію цитрат та калію цитрат.

7. **Урофіт, таблетки** («Томил Херб» ООД, м. Септември, Болгарія) – ялівець звичайний, ліщина звичай-

на, петрушка посівна, парило звичайне, лопух великий, підмаренник, ехінацея пурпурова, хвощ польовий, свинорий пальчастий, миколайчики польові, кукурудзяні приймочки, мучниця звичайна.

Всі вони позиціонуються як засоби лікування інфекційних процесів сечостатевої системи (гострий і хронічний пієлонефрит, цистит, безсимптомна бактеріурія) та сечокам'яної хвороби, сечо-кислого діатезу. Однак, згідно із екологічно зумовленою ситуацією захворюваності населення (полі- та коморбідність), очевидним є потреба ширшого їх застосування як додаткових засобів, що коригують приховані чи явні системні ураження внутрішніх органів, кісткової, ендокринної систем, метаболічні порушення тощо. Існує потреба створення нових варіантів поєднання чинників петрушки з іншими складниками лікарських рослин різної органотропної та метаболітотропної дії.

Висновки

1. Нинішня глобальна негативна екологічна ситуація характеризується зростанням захворюваності населення з явищами полі- та коморбідності, що вимагає вдосконалення сучасних технологій лікувальних процесів, особливо в контексті «Стратегії Всесвітньої організації охорони здоров'я в галузі народної медицини 2014-2023 рр».

2. Серед різних рослинних засобів для вдосконалення лікувальних процесів важливе місце може належати чинникам петрушки посівної, особливо в аспекті експериментально виявлених у них нових властивостей: антидіабетичних, антиагрегантних, протипухлинних, органо-, цитопротективних.

3. Існує потреба подальших клінічних досліджень при відповідних захворюваннях в аспекті експериментально виявлених нових властивостей петрушки та на цій основі створення нових варіантів поєднань чинників петрушки зі складниками інших лікарських рослин та їх апробація.

Література

1. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс] // Інформаційний фонд 2018. – 80 с. Режим доступу до ресурсу: <http://www.drz.com.ua/>
2. Кароматов И.Д. Петрушка огородная – как лечебное и профилактическое средство / И.Д. Кароматов, Д.Р. Кулдашева // Биол. и интегратив. мед., 2018. – № 4. – С. 211-224.
3. Кьосев П.А. Полный справочник лекарственных растений / М.: Эксмо-пресс, 2002. – 992 с.
4. Лысюк Р.М. Лекарственное растительное сырье для лечения урологических и нефрологических заболеваний / Р.М. Лысюк, Н.И. Гудзь, Р.Е. Дармограй, О.И. Езерская // Рецепт, 2016. – Т. 19, №2. – С. 235-239.
5. Лікарські рослини. Енциклопедичний довідник / За ред. акад. А.М. Гродзінського – К.: УРЕ, 1991. – С. 869-870.
6. Поздеев А.В. Использование сока петрушки в качестве средства, повышающего радиационную устойчивость организма млекопитающих // Вест. Курской госуд. сельхоз. акад. 2012. – № 6. – С. 105-107.
7. Стратегія Всесвітньої організації охорони здоров'я в галузі

народної медицини на 2014-2023 р. – Гонконг, Женева, 2013. – 80 с.

8. Турчина Е.Т. Влияние продуктов питания на биологический возраст мужчин / Е.Т. Турчина, Е.П. Сидоров // Вестник Рос. Универ. Дружбы Народов. Серия: Экология и безопасность жизнедеятельности. 2015. – №4. – С. 131-136.

9. Фадєєнко Г.Д. Коморбідність і інтегративна роль терапії внутрішніх хвороб / Г.Д. Фадєєнко, А.О. Несен // Укр. терапевт. журн. 2015. – №2 – С. 7-15.

10. Abou Khalil N.S. Antidiabetic and Antioxidant Impacts of Desert Date (Balanites Aegyptiaca) and Parsley (Petroselinum sativum) Aqueous Extracts: Lessons from Experimental / N.S. Abou Khalil, F.S. Abou-Elhamd, Wasfy S.I. [et al] Rats // J. Diabet Res. 2016, 8408326, doi:10.1155/2016/8408326.

11. Akinci A. Petroselinum crispum is Effective in reducing Stress-Induced Gastric Oxidative Damage / A. Akinci, M. Esrefoglu, E. Taslidere, B. Ates. // Balcan. Med. J. 2017, Jan, – 34(1). – P. 53-59. doi.:10.4274/balcanmed/2015.1411.

12. Adersen A., Guaquin B., Gudiksen L., Jäger A.K. Screening

of plants used in Danish folk medicine to treat memory dysfunction for acetylcholinesterase inhibitory activity / A. Adersen, B. Guaquin, L. Gudiksen, A.K. Jäger // *J. Ethnopharmacol.* 2006, apr. 6, – Vol. 104(3) – P. 418-422.

13. Bauml S. Heilpflanzen Praxis Heute.-Urban@Fischer, Munchen - 2007. – S. 320-322.

14. Chaves D.S. Phenolic chemical composition of *Petroselinum crispum* extract and its effect on haemostasis / D.S. Chaves, F.S. Frattani, M. Assafim [et al] // *Nat. Prod. Commun.* 2011, jul., – Vol. 6(7). – P. 961-964.

15. Farzaei M.H. Parsley: a review of ethnopharmacology, phytochemistry and biological activities / M.H. Farzaei, Z. Abbasbadi, M.R. Ardekani [et al] // *J. of Trad. Chin. Med.*, 2013, Dec. – Vol. 33(6). – P. 815-826.

16. Farshori N.N. Anticancer activity of *Petroselinum sativum* seed extracts on MCF-7 human breast cancer cells / N.N. Farshori, E.S. Al-Sheddi, M.M. Al-Oqail [et al] // *Asian Pac. J. of Cancer Prev.* 2013. – Vol. 14(10). – P. 5719-5723.

17. Farshori N.N., Al-Sheddi E.S., Al-Oqail M.M. et al. Cytotoxicity assessments of *Portulacaoleracea* and *Petroselinum sativum* seed extracts on human hepatocellular carcinoma cells (Hep G2) / N.N. Farshori, E.S. Al-Sheddi, M.M. Al-Oqail [et al] // *Asian Pac. J. of Cancer Prev.* – 2014. – Vol. 15(16). – P. 6633-6638.

18. Gadi D. Flavonoids purified from parsley inhibit human blood platelet aggregation and adhesion to collagen under flow / Gadi D., Bnouham M., Aziz M. [et al] // *J. of Complement. and Integrat. Med.* – 2012, Aug 10, – Vol. 9, Issue 1. doi:10.1515/1553-3840.1579.

19. Hozayen W.G. Antiosteoporotic effect of *Petroselinum crispum*, *Ocimum basilicum* and *Cichorium intybus* L. in glucocorticoid-induced osteoporosis in rats / Hozayen W.G., El-Desouky M.A., Soliman H.A. [et al] // *J. Complement. and Altern. Med.* 2016, Jun 2016, – P. 165. doi:10.1186/s12906-016-1140-y.

20. Kreydiyyeh S.I. Diuretic effect and mechanism of action of parsley / Kreydiyyeh S.I., Usta J. // *J. Ethnopharmacol.* 2002, Mar, Vol. 79(3) – P. 353-357.

21. Linde G.A. Antifungal and antibacterial activities of *Petroselinum crispum* essential oil / Linde G.A., Gazim Z.C., Cardoso B.K. [et al] // *Genet. and Mol. Res.*, 2016, Jul. 29. – Vol. 15(3). Doi:10.4238/gmr.15038538.

22. Moazedi A.A. Spasmolytic effect of *Petroselinum crispum* (Parsley) on rats ileum at different calcium chloride concentrations / Moazedi A.A., Mirzaie D.N., Seyyednejad S.M. [et al] // *Pak. J. of Biol. Sci.* 2007, – Vol. 10(22). – P. 4036-4042.

23. Nair V.Y. *Petroselinum crispum* extract attenuates hepatic steatosis in rats fed with fructose enriched diet / Nair V.Y., Balakrishnan N., Antony Santiago J.V. // *Bratisl. Lek Listy.* 2015. – Vol. 116(9). – P. 547-553.

24. Papay Z.E. Pharmaceutical and formulation aspects of *Petroselinum crispum* extract / Papay Z.E., Kosa A., Boldizsar I. [et al] // *Acta Pharm. Hung.* – 2012. – Vol. 82(1). – P.3-14.

25. Saeidi J. Therapeutic effects of aqueous extracts of *Petroselinum sativum* on ethylene glycol-induced kidney calculi in rats / Saeidi J., Bozorgi H., Zendehele A., Mehrzad J. // *Urol. J.*, 2012, – Vol. 9(1). – P. 361-366.

26. Schröder L. The Effects of *Petroselinum crispum* on Estrogen Receptor-positive Benign and Malignant Mammary Cells (MCF12A/MCF7) / Schröder L., Koch J. Mahner S. [et al] // *Anticancer. Res.*, 2017 Jan. – Vol. 37(1). – P. 95-102.

27. Seo S.M. Larvicidal and acetylcholinesterase inhibitory activities of apiaceae plant essential oils and their constituents against *Aedes albopictus* and formulation development / Seo S.M., Jung C.S., Kang J., Lee H.R. [et al] // *J. Agric. Food Chem.* 2015, Nov. 18, – Vol. 63(45). – P. 9977-9986. Doi: 10.1021/acs.jafc/5b03586.

28. Schilcher H., Vahlensieck W. *Phytotherapie in der Urologie.* 2. Auflage. Hippocrates, Stuttgart, 2001. – 360 s.

29. Tang E.L. *Petroselinum crispum* has antioxidant properties, protects against DNA damage and inhibits proliferation and migration of cancer cells / Tang E.L., Rajarajeswaran J. Fung S., Kanthimathi M.S. // *J. Sci. of Food and Agric.* 2015, Oct. – Vol. 95(13). – P. 2763-2771. doi:10.1009/jista.7078.

30. Vora S.R. Protective effects of *Petroselinum crispum* (Mill) Nyman ex A.W. Hill leaf extract on D-galactose-induced oxidative stress in mouse brain / Vora S.R., Patil R.B., Pillai M.M. // *Indian. J. Exp. Biol.* – 2009. May – Vol. 47(5). – P. 338-342.

31. Yanardag R. Effects of *Petroselinum crispum* extract of Pancreatic B cells and blood glucose of streptozotocin-induced diabetic rats Yanardag R., Bolkent S., Tabakoglu-Oquz A., Ozsoy-Saçan O. [et al] // *Biol. Pharm. Bull.*, 2003. – Aug. Vol. 26(8). – P. 1206-1210.

32. Yoshikawa M. Medicinal food stuffs. XVIII. Phytoestrogens from the aerial part of *Petroselinum crispum* MILL. (Parsley) and structures of 6-acetylapiin and a new monoterpene glycoside, petroside / Yoshikawa M., Uemura T., Shimoda H. [et al] // *Chem. and Pharm. Bull. (Tokyo).* – 2000 Jul., Vol. 48(7). – P.1039-1044.

33. Yousofi A. Immunomodulatory effect of Parsley (*Petroselinum crispum*) essential oil on immune cells: Mitogen-activated splenocytes and peritoneal macrophages / Yousofi A., Daneshmandi S., Soleimani N. [et al] // *Immunopharmacol and Immunotoxicol.* 2012, Apr., – Vol. 34(2). – P. 303-308.

Надійшла до редакції 11.01.2020

УДК : 615.322:635.781(048.8)

DOI:10.33617/2522-9680-2020-1-4

О. І. Волошин, Л. О. Волошина, М. І. Кондревич, Д. Д. Луник, О. А. Вишнякова

ПЕТРУШКА ПОСІВНА: МИНУЛЕ, СЬГОДЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)

Ключові слова: петрушка, лікувально-профілактичні властивості, засоби, довілля.

Петрушка здавна відома як харчова рослина, яка має значні лікувально-профілактичні властивості. Їй притаманні сечогінні, літотичні, жовчогінні, гепато-, гастро-, цитопротективні, спазмолітичні, болетамувальні, протиглисті, вітрогінні властивості. У статті наведено новітню інформацію про експериментально встановлені антидіабетичні, антиагрегантні, нейро-, радіопротекторні, антистеопоротичні та протипухлинні властивості цієї рослини, що є передумовою для подальших клінічних досліджень та створення нових лікарських засобів чи біологічно активних добавок із неї.

Наголошено на необхідності ширшого використання засобів із петрушки з лікувально-профілактичною метою в нинішніх умовах прогресуючого погіршення стану довілля та здоров'я населення.

А. И. Волошин, Л. А. Волошина, М. И. Кондревич, Д. Д. Луник, О. А. Вишнякова

ПЕТРУШКА ПОСЕВНАЯ: ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ, ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ (ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ)

Ключевые слова: петрушка, лечебно-профилактические свойства, средства, окружающая среда.

Петрушка давно известна как пищевое растение, имеющее важные лечебно-профилактические свойства. Ей присущи мочегонные, литолитические, желчегонные, гепато-, гастро-, цитопротективные, спазмолитические, обезболивающие, противоглистные, слабительные свойства. В статье приведена новая информация об экспериментально установленных противодиабетических, антиагрегантных, нейро-, радиопротекторных, анти-стеопоротических и противопухольных свойствах этого растения, что может быть предпосылкой для дальнейших клинических исследований и создания новых лекарственных средств или биологически активных добавок из нее.

Отмечена необходимость более широкого использования средств из петрушки с лечебно-профилактической целью в нынешних условиях

прогрессирующего ухудшения состояния окружающей среды и здоровья населения.

A. I. Voloshyn, L. A. Voloshyna, M. I. Kondrevych, D. D. Lunyk,

A. A. VYSHNYAKOVA SOWING PARSLEY: PAST, PRESENT, PROSPECTS OF USE (LITERATURE REVIEW)

Keywords: parsley, therapeutic and prophylactic properties, means, environment.

Parsley has long been known as a food plant with significant therapeutic and prophylactic properties, it has diuretic, litholytic, choleric, hepatogastrocytoprotective, antispasmodic, antagonistic, anthelmintic, laxative properties. The article provides new information on experimentally established anti-diabetic, antiplatelet, neuro-, radio-projector, antiosteoporotic and antitumor properties of this plant, which is a prerequisite for further clinical research and the creation of new drugs for biologically active additives from it.

The need for more use of parsley for therapeutic and prophylactic purposes in the current conditions of progressive deterioration of the environment and public health is noted.

DOI:10.33617/2522-9680-2020-1-8
УДК 615.022:369085-281

ВПЛИВ КОМПОЗИТУ НАНОДИСПЕРСНОГО КРЕМНЕЗЕМУ З ПОЛІГЕКСАМЕТИЛЕНГУАНІДИНУ ГІДРОХЛОРИДОМ НА ШВИДКІСТЬ ТА МОРФОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ЗАГОСННЯ ОПІКОВИХ РАН

- А. І. Дорошенко, асист. каф. фармак.
Г. В. Зайченко, д. мед. н., проф., зав. каф. фармак.
Н. О. Горчакова, д. мед. н., проф. кафедри фармак.

- *Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця*

Актуальність. У всьому світі майже 6 млн. осіб з опіками щорічно звертаються по медичну допомогу, більшість із них лікуються в амбулаторних умовах [1]. За даними ВООЗ, від опіків щорічно гине 180 000 осіб. Опіки є п'ятою за частотою причиною не смертельних дитячих травм. Щодня в світі 260 дітей помирає від опіків [2].

На сьогоднішній день основним методом місцевого лікування ран та опіків, у тому числі інфікованих, є використання лікарських засобів, які містять антисептики, антибіотики, сорбенти, а також їх сполучення.

Проте у зв'язку зі зростаючим рівнем антибіотикорезистентності постало питання пошуку й розробки нових протимікробних агентів, які б мали вплив на мультирезистентні штами мікроорганізмів. Також для лікування опіків рекомендовано застосовувати сорбенти, які сприяють зниженню інтоксикації на різних стадіях опікової хвороби і якнайшвидшому очищенню ран. Одним із сорбентів, який широко застосовується у терапії термічних опіків є високодисперсний кремнезем. Тому розробка нового комплексного препарату для місцевого лікування ран, у тому числі опікових, який би мав сорбційні, протимікробні та ранозагоювальні властивості, є одним з актуальних питань.

До найбільш перспективних протимікробних засобів належать високомолекулярні препарати на основі поліалкіленгуанідину, в тому числі і **полігексаметиленгуанідину гідрохлорид (ПГМГ-ГХ)**. Кафедрою фармакології Національного медичного університету

ім. О. О. Богомольця та Інститутом хімії поверхні ім. О. О. Чуйка було розроблено композит нанодисперсного кремнезему (НДК) – високоактивного сорбенту з ПГМГ-ГХ, що має протимікробні та ранозагоювальні властивості.

Метою роботи було визначити вплив композиту НДК+ПГМГ-ГХ на динаміку зміни площі рани та морфологічні показники у щурів з неінфікованим термічним опіком.

Зв'язок публікації з плановими науково-дослідними роботами. Представлена робота є фрагментом НДІ «Експериментальні дослідження нанодисперсного кремнезему з гуанідином» (№ держреєстрації 0115U00415).

Матеріали і методи дослідження.

Термічний опік моделювали згідно рекомендацій Яковлевої Л. В. [3] під хлороформним наркозом.

Дослід проводили на 24 безпородних білих щурах, розподілених на 4 групи: інтактні тварини, група контрольної патології, тварини, яких лікували препаратом порівняння хлоргексидином, та тварини, які отримували лікування композитом НДК+ПГМГ-ГХ.

Тваринам дослідних груп за допомогою нагрітої круглої металевої пластини на боковій частині стегна моделювали опік II ступеня. На наступний день після моделювання у групах хлоргексидину та композиту НДК+ПГМГ-ГХ розпочинали лікування тварин, яку продовжували протягом усього періоду експерименту (28 діб). На 7-му, 14-ту,